

MUSIKKVERKSTEDORDNINGEN (MVO)

Mie Berg Simonsen

Notat i evalueringen av statsbudsjettets kap. 320, post 74

Januar 2005

Innhold

Målsettinger	s. 3
Økonomiske rammer	s. 3
Organisering	s. 4
Målgrupper/brukere	s. 4
Aktivitet	s. 5
Plassering i feltet	s. 7
Forvaltningshistorie	s. 9
Vurderinger	s. 10
Litteratur	s. 12

Musikkverkstedordningen kom i gang fra 1991 for en prøveperiode på til sammen tre, år, etter vedtak i Stortinget¹. MVO er ikke et ”tiltak” i vanlig forstand, med en tilskuddsordning som forvalter og viderefordeler midler til aktiviteter innen rock, jazz, folkemusikk og verdensmusikk. Det er altså ikke disse aktivitetene i seg selv, men tilskuddsordningen som sådan som får midler over post 74.

Dette evalueringsnotatet bygger både på tidligere evalueringer av ordningen², på MVOs egnevaluering fra mai 2004, på søknader og rapporter fra MVO til Norsk kulturråd og på samtaler med saksbehandlere og enkelte andre informanter.

Målsettinger

MVOs overordnede mål har fra starten vært å støtte virksomheter som styrker og utvikler aktivitet, utøvelse og kvalitet innenfor MVO-sjangrene, som i dag er definert som rock, jazz, folkemusikk og verdensmusikk.

Økonomiske rammer

Musikkverkstedordningen har siden starten fått sine årlige tilskudd fra en kilde, nemlig det som i dag er post 74 i Norsk kulturråd.

I 2004 var tilskuddet over post 74 på kr. 11 867 000. Av dette var 1 mill. kr. øremerket prosjektet Det Plutselige Øvingslokalet³. Fra 1999 til 2003 økte MVOs tilskudd over post 74 med vel 2 mill. kr. (fra kr. 9 414 000 til 11 588 000).

¹ Bevilgningen ble på 5.3 mill. kr. og beløpet var resultat av et kompromiss/budsjettforlik på grunnlag av et opprinnelig forslag på 13 mill. kr..

² Telemarksforskning 1994, Statskonsult 1998, Mosaikkprogrammet under Norsk kulturråd, 2002, utredningen Populærmusikken i kulturpolitikken 2002.

³ Dette øremerkede tilskuddet kom første gang i 2002.

Organisering

MVO er en ordning under Norsk musikkråd⁴, som står som søker av midlene over post 74 (se også avsnittet om forvaltningshistorie nedenfor).

Tilskuddet til Norsk Musikkråd over denne posten er øremerket Musikkverkstedordningen⁵.

En styringsgruppe på 4 personer har det faglige ansvaret for Musikkverkstedordningen. Disse er oppnevnt av styret i Norsk Musikkråd og bestemmer aktuelle kriterier for tilskudd, innenfor de overordnede retningslinjene for ordningen.

Arbeidet med søknader er fordelt mellom fem sjangerutvalg; et utvalg for hver av de musikalske sjangrene som faller inn under ordningen (jazz, rock, verdensmusikk og folkemusikk) og et fagutvalg for samarbeidsprosjekter på tvers av sjangrene. Hvert sjangerutvalg er på 3 personer, hvorav 2 er foreslått av sjangerorganisasjoner og 1 av Norsk Musikkråd. Norsk Musikkråd har også sekretærfunksjon for utvalgene.

Innenfor Norsk Musikkråd administreres Musikkverkstedordningen i dag av en person i hel stilling, samt en 40 % stillingsandel i tillegg.

Målgrupper/brukere

Alle organiserte ikke-kommersielle musikkmiljøer innenfor de musikk sjangrene Musikkverkstedordningen dekker, kan søke⁶. For å få støtte bør aktiviteten/miljøet omfattet minimum 15-20 aktive deltakere. Den potensielle søkermassen er øket med årene, ettersom flere musikk sjangre, og

⁴ Norsk Musikkråd ble etablert i 1976 og er en paraplyorganisasjon for 30 musikkorganisasjoner. NMR har vært et studieforbund med opplæring innenfor musikkområdet som en hovedoppgave, og dernest et samarbeidsorgan for musikk- og kulturorganisasjoner som har musikkopplæring, -utdanning, -informasjon eller -formidling som vesentlige arbeidsområder. Som en prøveordning har studievirksomheten vært skilt ut som egen organisasjon i 2004. NMRs driftstilskudd bevilges fra Kultur- og kirke departementets budsjett, post 78.

⁵ Rent formelt er det derfor ikke riktig, slik det bl.a. står i statsbudsjettet, at tilskuddet bevilges til MVO. Formelt går det til Norsk Musikkråd.

⁶ Eksempler på slike miljøer er: bandsammenslutninger/storband/lag, ikke-kommersielle spillesteder, musikkorganisasjoner, musikkråd, musikk skoler, andre musikkorganisasjoner/institusjoner. Se Branstad, 2002:262.

dermed også miljøer, er blitt innlemmet i ordningen. MVO startet som en ordning for rock, jazz og folkemusikk og er etter hvert utvidet til også å omfatte verdensmusikk, ved siden av en kategori for sjangerovergripende prosjekter⁷.

Da Musikkverkstedordningen ble etablert hadde den en øvre grense på 25 år. Men fordi en del musikkverksteder/band/miljøer har deltakere som både er yngre og eldre enn 25 år, virket en slik aldersgrense uheldig. For det første ble da en del søkere under 25 år ekskludert fra ordningen i utgangspunktet, og for det andre representerer eldre utøvere både kontinuitet og viktig kanal for kunnskapsoverføring. Derfor ble den øvre, formelle aldersgrensen fjernet på midten av 1990-tallet. Ordningen har likevel stadig en klar ungdomsprofil, særlig innenfor jazz og folkemusikk⁸.

Et flertall av søkerne går igjen fra år til år. Dette er særlig utpreget innenfor jazz og folkemusikk, der de aller fleste aktivitetstilbydere er organisert. Det er flest nye søkere blant de uorganiserte (særlig bandmiljøer og rockeverksteder) og offentlige tiltak (kulturskoler og ungdomshus).

Aktivitet

Gjennom Musikkverkstedordningen fordeles midler hovedsakelig til øvings- og framføringsutstyr, bygningsmessig tilretteleggelse, opplæring og innkjøp av ikke-personlige instrumenter.

Det meste av midlene fordeles gjennom sjangerutvalgene, som foretar faglige vurderinger av søknadene, fordeler støtte til søkerne og bestemmer støttebeløp. I tildelingene tas det hensyn til søkerens alder og kjønn, tidligere tildelinger og miljøenes geografiske plassering.

Det årlige antall søkere har ligget mellom 850 og 1000⁹. Totalt mottok 465 søkere støtte på til sammen 8.5 mill. kr. i 2004. Sjangerutvalgenes tildelinger foregår en gang i året (januar/februar). Jevnt over har omkring

⁷ Egenevaluering fra MVO til Norsk kulturråd, mai 2004, s. 2.

⁸ Egenevaluering fra MVO til Norsk kulturråd, mai 2004, s. 7.

⁹ Egenevaluering fra MVO til Norsk kulturråd, mai 2004, s. 2.

80% av midlene hvert år, fra 1999 til 2004, gått til slike enkeltsøknader.

Det var færre søknader¹⁰ om MVO-midler i 2004 enn i 2000, mens det var flere tildelinger¹¹. Mens 38% av søknadene resulterte i tildelinger i 2000, var dette tilfelle for 65% av søknadene i 2004. En betydelig større andel av dem som søkte, fikk altså tilslag i 2004, eller med andre ord: Konkurransen om midlene er langt mindre enn tidligere.

De ulike sjangre fikk omtrent samme andel av tildelinger av det samlede antall søknader i 2004 som i 2000, selv om folkemusikk fikk noen flere og jazz noe mindre.

I følge Norsk Musikkråd har ”søknadsprofilen” til Musikkverkstedordningen vært stabil gjennom den tiden ordningen har eksistert, dvs. at de aktuelle musikkmiljøene i stor grad søker om samme type støtte fra år til år. Man mener også at tildelingspraksis er endret lite og at ordningen følger de opprinnelige målsettinger. Det er likevel utviklet noen større prosjekter under MVO de siste årene. Ett av dem, Det Plutselige Øvingslokalet, er lagt opp etter mønster fra Danmark og er nå inne i trinn 2. Prosjektet startet i 2000 med et mobilt, musikalsk øvingslokale i en containerenhet og ble fra 2002 utvidet med 5 nye, mobiler øvingslokaler¹². Fra 2002 er Det Plutselige Øvingslokalet finansiert gjennom et øremerket tilleggstilskudd på kr. 1 mill.

Det virker som det fra sjangerutvalgenes side er ønsker om å endre Musikkverkstedordningens profil noe. I egnevalueringen står det at

”en stor del av midlene har opp gjennom årene gått til instrumenter og utstyr. Flere av utvalgene ønsker nå i større grad å fokusere på innhold, dvs stimulere musikkfagrelaterede søknader”¹³.

Dette begrunnes blant annet med at det i dag særlig er behov for faglig

¹⁰ 2000: 887 søknader, 2004: 727 søknader, opplysninger fra MVO.

¹¹ 2000: 341 tildelinger, 2004: 473 tildelinger, opplysninger fra MVO.

¹² De nye lokalene står i Trondheim, Bodø, Jessheim, Bø og Kristiansand. MVOs styringsgruppe har dessuten bidratt til et slikt lokale i Tønsberg. Egenevaluering fra Musikkverkstedordningen til Norsk kulturråd, mai 2004, s. 4.

¹³Egenevaluering fra Musikkverkstedordningen til Norsk kulturråd, mai 2004, s. 8.

utvikling i den type miljøer som Musikkverkstedordningen henvender seg til. Det er antakelig i lys av dette man må se det andre store prøveprosjektet innenfor MVO i de senere årene: Community Music/Mind the Gap som ble initiert av styringsgruppa i 1999. Dette henter inspirasjon fra et engelsk forsøk og dreier seg om

alternative opplæringsmodeller innen rytmisk musikk, bl a videreutdanning av lærere, opplæring av barn og unge, musikk og IKT, diverse produksjonsopplæring, øvelokaler osv, alt med en klar sosialpedagogisk profil, men på en svært solid musikkfaglig plattform¹⁴.

Midler til prosjekter fordeles i august, og denne potten består stort sett av tildelinger som av en eller annen grunn ikke er tatt ut.

Plassering i feltet

Musikkverkstedordningen retter seg mot musikkmiljøer over hele landet og kalles ofte en "volumstøtteordning", dvs en ordning med et bredt nedslagsfelt som omfatter mange (små) miljøer med relativt beskjedne tilskudd. Den er en av flere tilskuddsordninger til det populærmusikalske feltet som er kommet fra 1990-årene og framover, og som i større og mindre grad har rettet seg mot de samme typer musikkmiljøer. De øvrige, mest aktuelle ordningene i denne sammenheng er Norgesnett¹⁵, Frifond¹⁶ og Turnè- og arrangørstøtten, den såkalte TARP-ordningen¹⁷.

¹⁴ Egenevaluering fra Musikkverkstedordningen til Norsk kulturråd, mai 2004, s. 4.

¹⁵ Også på post 74.

¹⁶ Frifond ble opprettet i 2000. Midlene kommer fra Barne- og familiedepartementet og fordeles av Landsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner. Ca 1/3 av frifondsmidlene går til musikk og forvaltes av Norsk Musikkråd. "Det er særlig de minst etablerte bandene som utgjør søkermassen, men noe mer etablerte band er blitt vanlig i søkerbunken. Ulikt de nærliggende støtteordningene, som Musikkverkstedordningen og voksenopplæringsmidlene, stilles det ikke krav til søkerne om prosjektorganisering, frammøte, studieplan osv. Det blir heller ikke stilt krav om at søkerne må øve i et musikkverksted eller ha tilgjengelige øvingslokaler for å være støtteberettiget". Branstad, 2002:279.

¹⁷ TARP het tidligere Turnè-, transport- og festivalstøtte, og startet under Rikskonsertene som en tilskuddsordning til rock og beslektede musikkformer, med det formål "å rekruttere nye aktører og bidra til stabilitet og kvalitet innen den rytmiske sjangeren" (Norsk kulturråd, årsmelding 2000, s. 35). Fra 2000 til 2004 ble ordningen forvaltet av Norsk kulturråd under post 74. Fra 2004 ble festivalstøtten skilt ut som egen ordning innenfor post

Skiller mellom ordninger av denne typen kan dels gå på hvem/hvilke/hva slags miljøer som er støtteberettigete, og dels på hva /hvilke aktiviteter/tiltak det kan søkes støtte til. På denne delen av musikkfeltet går den tydeligste forskjellen i ordningenes profiler på den type aktivitet som støttes; dvs hva musikkmiljøer kan søke om tilskudd til. Men konsekvente skiller er det heller ikke her. Mens NorgesNettet bare gir tilskudd (i form av lydutstyr) til mer profesjonelle, kommersielt drevne spillesteder, er de aktiviteter som støttes både gjennom Musikkverkstedordningen og Frifond-musikk ofte nokså like. Men terskelen, i form av krav til miljøenes organisering og stabilitet, ligger høyere i Musikkverkstedordningen enn i Frifond.

På musikkområdet kan det i praksis være glidende overganger mellom det uetablerte og det etablerte, det amatørbaserte og det profesjonelle, det ikke-kommersielle og det kommersielle samt det unge og det voksne, og langs dimensjoner som dette kan Musikkverkstedordningen plasseres mellom Frifond på den ene siden og Norgesnettet på den andre. Mens Frifond er en vidtfavnende ordning rettet mot barns og ungdoms amatørbaserte virksomhet, er NorgesNettet en ”spisset” ordning rettet mot et begrenset antall spillesteder for profesjonelle utøvere og med et kommersielt potensial. NorgesNettet har også vært ”spisset” på den måten at ordningen har rettet seg spesifikt mot sceneutstyret på spillestedene. Innenfor Musikkverkstedordningen blir, som vi har sett, både utstyr og virksomheter støttet og i blant vil dette også omfatte profesjonelle utøvere. I forhold til NorgesNettet støtter MVO mindre, alternative scener og spillesteder med mindre kommersielt potensial, også i byer eller steder der det er NorgesNett-støttede spillesteder. På ett punkt kan det også være sammenfall mellom Musikkverkstedordningens tilskuddsmottakere og NorgesNettets medlemmer, og det gjelder øvingslokaler. NorgesNettet gir bare tilskudd til spillestedenes scener, mens Musikkverkstedordningen har gitt støtte til utstyr m.v. i de øvingslokalene som spillestedene i NorgesNettet bruker.

Ut fra sine målsettinger kan både TARP-ordningen og Musikkverkstedordningen gi tilskudd til samme mottaker, for eksempel

50, turnè – og arrangørstøtten ble også innlemmet i post 50, omdøpt til TARP og gjort mer sjangeruavhengig.

det samme band eller den samme turnè, selv om TARPs nedslagsfelt er det profesjonelle, og ordningen er gjort mer sjangeruavhengig. Samme slags (mulige) overlapping finnes mellom Musikkverkstedordningen og Frifond ved at samme grupper/miljøer kan søke om tilskudd fra begge ordninger, selv om kriteriene for å innvilge støtte er forskjellige og terskelen er lagt høyere i Musikkverkstedordningen. Begge ordninger administreres av Norsk Musikkråd og denne felles tilknytningen gjør det mulig å ha en løpende dialog, dels om aktuelle søknader og dels om ordningenes profil og utvikling. Gjennom initiativ fra Stortinget er Frifond tilført betydelig mer midler i de senere årene¹⁸, og dette kan påvirke og endre så vel balanse som ansvarsdeling mellom Musikkverkstedordningen og Frifond.

Det finnes ingen statistikk/oversikt/undersøkelser over hvor mange eller hvilke musikkmiljøer som søker og får tildelt midler fra flere av disse forskjellige ordningene, og feltet framstår som nokså uoversiktlig.

Forvaltningshistorie

I følge Stortingets vedtak ble Musikkverkstedordningen startet for en prøveperiode på to år. Denne ble forlenget til tre år og deretter ble ordningen evaluert og gjort permanent fra 1995.

Fram til 1998 forvaltet Norsk musikkråd Musikkverkstedordningen på vegne av Kulturdepartementet, som da hadde det formelle ansvar for ordningens profil, kriterier for tilskudd m.v.. I 1999 ble forvaltningsansvaret lagt til Rikskonsertene, og overført videre til Norsk kulturråd i 2000, noe som i følge MVOs egevaluering hadde å gjøre med at Norsk Musikkråd fikk en annen forvaltningsmessig status fra 1999. Inntil da hadde NMR vært tilskuddsforvalter, mens organisasjonen nå ble definert som tilskuddsmottaker av årlige statstilskudd. Samtidig som forvaltningen av Musikkverkstedordningen ble lagt til post 74 i Norsk kulturråd, fikk altså Norsk Musikkråd tildelt midlene herfra på et friere grunnlag enn tidligere,

¹⁸ Frifond-bevilgninger til musikk har økt fra 6 mill. kr. i 2000 til 36,6 mill. kr. i 2004.

og med et utvidet ansvar for administrasjon og videreutvikling av (blant annet) Musikkverkstedordningen, i forhold til det som hadde vært tilfelle da det forvaltningsansvaret lå i Kultur- og kirkedepartementet¹⁹. Formelt er det i dag Norsk Musikkråd som søker om tilskudd til MVO over post 74, og som blir tildelt et øremerket rammetilskudd.

Vurderinger

Tilskuddet til Musikkverkstedordningen over post 74 er et rundsumstilskudd som administreres og viderefordes av Norsk Musikkråd. Kulturrådets faglige utvalg er således ikke involvert i de faktiske tildelinger og kan derfor ikke påvirke ordningens profil eller utvikling på det nivået. Men det foregår en dialog mellom MVO og Norsk kulturråd rundt ordningen generelt.

Når det er færre søknader samtidig som flere søkere får midler fra MVO, kan man stille spørsmålet om ”markedet” for denne typen støtte til denne delen av musikkfeltet er ved å mettes? Det er nærliggende å se ønskene fra MVOs sjangerutvalg om å endre ordningens profil, i sammenheng med nettopp dette. Behovet for tilskudd til utstyr og instrumenter er ikke like stort som tidligere, noe som antakelig også har med teknikkens utvikling å gjøre. Brukbart utstyr er blitt billigere og lettere tilgjengelig.

En endring av MVOs profil, for eksempel i retning tilskudd vurdert ut fra innhold eller andre faglige kriterier snarere enn ut fra behov for utstyr og teknisk infrastruktur, aktualiserer behovet for å se MVO i sammenheng med NorgesNettet, TARP-ordningen og Frifond-midler. De ulike forvaltnings – og/eller tildelingsinstanser gjør sitt til at ordningenes nedslagsfelt i praksis framstår som uoversiktlige og til dels overlappende. På hvilke måter utfyller ordningene hverandre? I hvilken grad og i hvilke sammenhenger er ordningene sammenfallende? Hvordan har de påvirket hverandre over tid? Er det fruktbart å beholde sjangerspesifikke ordninger?

¹⁹ Statusendringen var trolig en konsekvens av Statskonsults rapport 1998:4 Statlige tilskudd til rock, som gjennomgikk de statlige tilskudd til dette musikkområdet, med tanke på at utformingen av tilskuddene skulle være i tråd med det nye statlige økonomireglementet og tilpasset feltets særpreg og departementets behov.

I forhold til videreutvikling av ordningene og den framtidige forvaltning av de statlige tilskuddene, er det behov for mer konkret og systematisk kunnskap om søkermiljøer og tildelinger innenfor, og mellom, ulike ordninger. Gjennom de siste årenes sterke økning i Frifond-midler til musikk – fra 6 til nærmere 40 mill. kr. på 5 år – er dette behovet ytterligere forsterket, særlig når det gjelder forholdet mellom Frifond-midler og Musikkverkstedordningen. Hvordan absorberer miljøene en slik økning og hvordan virker den inn på musikkfeltet generelt?

Litteratur

Baklien, Bergljot og Unni Krogh: Evaluering av Mosaikk – et program under Norsk kulturråd. Norsk kulturråd, rapport nr. 29, 2002.

Bergsgard, Nils Asle og Sigurd Ohrem: En evaluering av Musikkverkstedordningen. Telemarksforskning, rapport nr. 78, 1994.

Branstad, Are: Kulturpolitikk og populærmusikk. I Gripsrud, Jostein (red): Populærmusikken i kulturpolitikken. Norsk Kulturråd, rapport nr. 30, 2002.

Statskonsult: Statlige tilskudd til rock. Rapport 1998:4.